

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY
OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
W POWIECIE TCZEWSKIM
NA LATA 2024 - 2030**

Tczew 2023

Spis treści

	strona
Wprowadzenie	3
1. Podstawy prawne	4
2. Ujęcie teoretyczne zjawiska przemocy	4
3. Charakterystyka powiatu tczewskiego	8
4. Diagnoza zjawiska przemocy	10
5. Zestawienie celów, zadań i działań, wraz ze wskaźnikami oraz realizatorami	13
6. Adresaci Programu	17
7. Miejsce i czas realizacji Programu	18
8. Rezultaty do osiągnięcia	18
9. Źródła finansowania	18
10. Sprawozdawczość i monitoring	18
Zakończenie	19
Załącznik nr 1:	
Powiatowy Program działań profilaktycznych mających na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.	20
Załącznik nr 2:	
Powiatowy Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.	22
Załącznik nr 3:	
Powiatowy Program oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.	28

Wprowadzenie

Przemoc domowa od wielu lat uważana jest za istotny problem społeczny. Pamiętać należy, że pomimo iż najczęściej ofiarami przemocy są kobiety i dzieci, czy też osoby starsze, to jednak w mniejszym lub większym stopniu dotyka ona wszystkich osób wspólnie zamieszkałych, a niejednokrotnie także innych członków rodziny. Zauważalnym jest, iż ludzie niechętnie przyznają się do doznawania przemocy, jednakże jest to zjawisko coraz częściej ujawniane. Występuje ono we wszystkich warunkach społeczno-ekonomicznych, we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy też sytuacji materialnej.

Przemoc jest demonstracją siły i chęci przejęcia kontroli nad drugą osobą. Powoduje u osoby jej doświadczającej niską samoocенę, poczucie bezsilności i bezradności, ciągły niepokój, depresję oraz choroby związane ze stresem. Doznawanie lub bycie świadkiem przemocy przez dzieci prowadzi do nieodwracalnych skutków, które mogą objawić się dopiero w życiu dorosłym. Przemoc jest przestępstwem, czyli bezprawnym i zawinionym czynem człowieka, który podlega karze.

Niezależnie od formy przemocy instytucje publiczne oraz osoby prywatne zobligowane są przepisami prawa do reagowania na krzywdę drugiego człowieka. Ważnym jest, aby podejmować adekwatne i skuteczne działania mające na celu pomoc w znalezieniu rozwiązania problemu. Aby zniwelować występowanie zjawiska przemocy konieczne są działania profilaktyczno-edukacyjne skierowane do różnych grup społecznych.

Art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej określa zadania przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań powiatu należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- opracowywanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w w/w programach oraz ich ukończeniu.

Niniejszy program ma służyć wytyczeniu kierunków działania dla wszystkich podmiotów szczebla powiatowego zaangażowanych w pomoc osobom uwikłanym w zjawisko przemocy lub nim zagrożonym.

1. Podstawy prawne.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej oparty jest przede wszystkim na założeniach ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.). Inne akty prawne niezbędne do realizacji Programu to:

1. ustawa z dnia 15 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 ze zm.)
2. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.)
3. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123)
4. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165 ze zm.)
5. ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 ze zm.)
6. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571)
7. ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 ze zm.)
8. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Postępowania Karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375 ze zm.)
9. ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171 ze zm.)
10. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz. U. z 2023 poz. 1158).
11. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 r. poz. 1163).
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

2. Ujęcie teoretyczne zjawiska przemocy

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, **przemoc domowa**, to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie i krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Ogólnie rzecz ujmując, **przemoc domowa** zachodzi wówczas, gdy mąż, żona lub inny członek rodziny wyrządza krzywdę fizyczną lub psychiczną najbliższemu, z którym mieszka pod jednym dachem.

Jak wynika z powyższej definicji przemoc może przybierać różne oblicza i charakteryzuje się:

- **intencjonalnością**, co oznacza, że działania sprawcy są świadome i zamierzone;;

- **nierównomiernym stosunkiem sił** – sprawca wykorzystuje swoją przewagę fizyczną, psychiczną, ekonomiczną lub społeczną, aby zdominować;
- **naruszaniem praw i dóbr osobistych drugiej osoby** – sprawca wykorzystuje przewagę siły podejmując lub zaniechując działań, narusza podstawowe prawa i dobra osobiste drugiej osoby;
- **powodowaniem cierpienia i szkód fizycznych lub psychicznych** – sprawca naraża zdrowie i życie osoby doznającej przemocy, szkody mogą być wymierne albo nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe, czy też odroczone w czasie.

Na występowanie przemocy w rodzinie wpływa wiele czynników, które zwiększają prawdopodobieństwo jej wystąpienia. Należy jednak pamiętać, że nie stwierdzono, aby między nimi występowała zależność przyczynowo – skutkowa.

Normy społeczne i kulturowe – przemoc w rodzinie jest skutkiem wielopokoleniowego, społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy wobec najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. W wielu środowiskach akceptuje się bicie, zwłaszcza dzieci, panuje przekonanie o dominującej roli mężczyzny w rodzinie. W społeczeństwie panuje także przekonanie, że wszystko co dzieje się w rodzinie należy do sfery prywatności i w sprawy rodzinne nie należy się wtrącać, niestety wywołuje to poczucie większej bezkarności sprawcy.

Dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia – dzieci wychowywane w rodzinach, gdzie jest przemoc uczą się takich wzorców zachowań. Nabierają przekonania, że jest ona najlepszym i najbardziej skutecznym sposobem rozwiązywania konfliktów.

Uzależnienie (nadużywanie alkoholu) – alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności oraz niepowodzenia życiowe. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo że sprawcy często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako czynnik usprawiedliwiający ich zachowanie.

Środowisko i stres społeczny – kłopoty finansowe, bezrobocie, czy skumulowanie się różnych problemów życiowych może wywoływać frustracje, która z kolei może sprzyjać pojawieniu się przemocy domowej. Osamotnienie rodziny, znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, izolacja, brak wsparcia z zewnątrz w sposób znaczący może wpłynąć na nasilenie zachowań związanych z przemocą.

Uwzględniając skutki, jakie przynosi, wyróżnić można **cztery główne rodzaje przemocy domowej**:

1. **przemoc fizyczną** – sprawca narusza nietykalność cielesną drugiej osoby. Bije ją, kopie, szarpie, policzkuje, dusi, popycha, krępuje, ciągnie za włosy, szturcha itp.;
2. **przemoc psychiczną** – sprawca narusza godność osobistą drugiej osoby. To najczęstsza forma przemocy domowej i określa najszerszy wachlarz zachowań – od codziennej krytyki i upokarzania, po dotkliwe wyzwiska, groźby, zastraszanie, szantażowanie (np. zabranie dzieci, samobójstwem), nękanie, śledzenie, stawianie zakazów (np. wychodzenia z domu, kontaktowania się z rodziną, przyjaciółmi);
3. **przemoc seksualną** – sprawca narusza sferę seksualną drugiej osoby, tzn. siłą lub groźbami zmusza do współżycia, gwałci lub nakłania do innych praktyk seksualnych wbrew jej woli. Do przemocy seksualnej zalicza się także głośne komentowanie wyglądu drugiej osoby, wyśmiewanie go, ocenianie sprawności seksualnej itp.
4. **przemoc ekonomiczną** – sprawca narusza własność drugiej osoby lub ją zaniedbuje. Przemoc tego typu obejmuje takie zachowania jak okradanie, celowe niszczenie czyjejs

własności, zabieranie pieniędzy, dokumentów, zaciąganie pożyczek na wspólne konto bez wiedzy lub pozwolenia drugiej osoby, zmuszanie do spłacania długów, wyprzedawanie wspólnego majątku bez wcześniejszego uzgodnienia itp. Przemocą ekonomiczną nazywa się też przypadki zaniedbywania dzieci przez rodziców – niezapewnianie im godziwych warunków do życia, pozbawianie jedzenia, odzieży, brak opieki w chorobie, brak wsparcia psychicznego i materialnego.

Nie należy zapominać, iż przemoc ma charakter cykliczny. Bez pomocy z zewnątrz osoba doznająca przemocy rzadko kiedy jest w stanie sama ją przerwać. Wynika to często z faktu wiary w możliwość samoistnej zmiany zachowania sprawcy przemocy. Zazwyczaj w fazie ostrej przemocy (wybuchu gniewu i wyładowaniu agresji) osoba poszkodowana skłonna jest do szukania pomocy, jednakże bez należytego wsparcia wycofuje się ze swoich działań w następującej później fazie miodowego miesiąca (jest to faza skruchy ze strony sprawcy, okazywania żalu, jednak bez specjalistycznej pomocy kończy się to nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy).

Nie bez znaczenia dla rozwoju postaw agresywnych jest środowisko rodzinne. Dzieci, które szczególnie często mają do czynienia z agresją i przemocą w rodzinie stosowaną też w stosunku do nich jako metoda wychowawcza, uczą się jej stosowania w relacjach z innymi. Niekorzystnymi czynnikami wychowawczymi mogącymi wpłynąć na wykształcenie się zachowań agresywno-przemocowych są:

- niewłaściwa postawa wychowawcza ojca (zbyttnia pobłażliwość lub rygorizm),
- brak opieki i kontroli ze strony matki,
- wrogi lub obojętny stosunek uczuciowy jednego z rodziców,
- brak zgodności rodziców lub odmienne poglądy dotyczące sposobów wychowywania dziecka,
- brak harmonijnego współżycia w rodzinie,
- wzorce zachowań prezentowane przez rodziców.

Również w środowisku szkolnym występują czynniki ryzyka mogące sprzyjać wystąpieniu zachowań przemocowych u młodego człowieka. Można do nich zaliczyć m.in. presję czasową, częste upomnienia, zbyt rzadko wykorzystywane umiejętności konstruktywnego rozwiązywania sytuacji konfliktowych przez nauczycieli i wychowawców oraz zbyt liczne klasy.

Oprócz środowiska rodzinnego i szkolnego ważną rolę w funkcjonowaniu dzieci i młodzieży stanowi grupa rówieśnicza. Grupy uczą współdziałania, dają poczucie bezpieczeństwa i przynależności, stwarzają możliwość wymiany poglądów. Stwarzają warunki do bardziej śmiałych i odważnych zachowań. Mogą też zachęcać i dopingować do podejmowania zachowań ryzykownych. Grupa rówieśnicza może także modelować tego typu zachowania i osłabiać poczucie indywidualnej odpowiedzialności.

Nie bez znaczenia są treści prezentowane w mediach. Mają one wpływ na modelowanie zachowań agresywnych w szczególności u dzieci i młodzieży. Prezentowanie materiałów nacechowanych przemocą i agresją mogą powodować wzrost tolerancji dla zachowań przemocowych. Dziecko pod wpływem oglądania w telewizji scen przemocy może zacząć akceptować przemoc jako sposób rozwiązywania problemów oraz naśladować je w życiu.

Przemoc domowa, jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody dla zdrowia psychicznego i fizycznego, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w późniejszym czasie.

U osób doświadczających długotrwałej przemocy uwidaczniają się problemy somatyczne

i emocjonalne. Do najczęstszych objawów należą:

- obrażenia ciała,
- choroby somatyczne związane ze stresem (ból głowy, żołądka, kręgosłupa lub stawów oraz inne dolegliwości),
- przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w stany depresyjne,
- niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu, czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji,
- niepewność, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością,
- nieufność, poczucie zagrożenia,
- niska samoocena,
- kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne,
- kłopoty z koncentracją,
- zwiększone spożycie środków psychoaktywnych,
- zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Wyuczona bezradność, czy też stres pourazowy mogą wywołać u osoby doświadczającej przemocy zmienność zachowania, poczucie konieczności obrony sprawcy. Często wycofują się one z aktywnych działań służących wyjściu z przemocy. Może to wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartym wcześniejszymi doświadczeniami albo z niską samooceną.

Dzieci są często bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy domowej. Jednocześnie, zgodnie z przepisami prawa, każde dziecko będące świadkiem przemocy jest jednocześnie osobą jej doznającą. Pomijając obrażenia cielesne, przemoc ze strony najbliższych powoduje u dziecka zaburzenie poczucia bezpieczeństwa i zaufania. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb ma wpływ na dalszy rozwój, a także może być przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. W zależności od rodzaju doświadczanej przemocy skutki mogą być wielorakie. Dzieci doświadczające przemocy seksualnej mogą przejawiać wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, a także obniżenie samooceny, poczucie bezwartościowości i bezradności. Z kolei przemoc psychiczna może prowadzić do nieprzystosowania emocjonalnego i psychicznego, objawiającego się poprzez niski poziom kompetencji społecznych oraz trudności w kontaktach z rówieśnikami, deficytów intelektualnych w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywania konfliktów i kreatywności, problemów behawioralnych takich jak: agresja, samoponiżanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm.

Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego, do których należą trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych grupach przestępczych oraz wysoki poziom agresji, nadużywanie używek.

Przemoc domowa, to również poważny problem społeczny. Zniszczony zostaje cały system rodzinny, odebrane poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju, zwłaszcza dzieciom. Brak właściwej reakcji na przemoc potęguje ją i utrwała, niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią osób i dla całego społeczeństwa.

Jak zobrazowano powyżej, fakt doświadczania przemocy jest dla osób nią dotkniętych związany z olbrzymim obciążeniem psychicznym. Osoby żyjące w „związkach przemocowych” żyją w ciągłym strachu przed sprawcą. Jest to dla nich sytuacja, z którą niejednokrotnie nie potrafią same sobie poradzić. Dlatego też niezmiernie ważnym jest zapewnienie specjalistycznej pomocy osobom doznającym przemocy. W ramach zadań realizowanych na szczeblu powiatowym pomoc taką zapewnia Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie - Wydział Interwencji Kryzysowej.

3. Charakterystyka powiatu tczewskiego

Powiat tczewski jest powiatem ziemskim leżącym w województwie pomorskim. W jego skład wchodzi miasta i gminy: miasto Tczew, gmina Tczew, miasto i gmina Pelplin, miasto i gmina Gniew, gmina Subkowy, gmina Morzeszczyn. Powiat tczewski graniczy z powiatami: gdańskim, starogardzkim, malborskim, świeckim, kwidzyńskim. Siedzibą powiatu jest Tczew. Powierzchnia powiatu tczewskiego wynosi 697 km². Gęstość zaludnienia w powiecie tczewskim wynosi 160 osób na km². Według stanu na koniec 2022 r. (wg danych GUS) liczba ludności powiatu tczewskiego wyniosła 111 755 osób, z czego 51 % stanowiły kobiety, a 49 % mężczyźni. Struktura ludności powiatu przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 20,1 %, osoby w wieku produkcyjnym 59 %, a w wieku poprodukcyjnym 20,9 %. W stosunku do roku 2021 liczba ludności spadła.

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. stopa bezrobocia w powiecie wyniosła 5,5 %. Stopa bezrobocia dla województwa wynosiła 4,5 % dla kraju wynosiła 5,1 %. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie tczewskim wynosiła 2301 osób, w tym 1441 kobiet. Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby osób zarejestrowanych wynosił 49,3 %.

Wśród instytucji działających na terenie powiatu tczewskiego na rzecz rodzin w zakresie pomocy społecznej i wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej należy wskazać ośrodki pomocy społecznej (wraz z zespołami interdyscyplinarnymi) w każdej z gmin, a także powiatowe centrum pomocy rodzinie (w strukturę którego wchodzi Wydział Interwencji Kryzysowej i dział Powiatowy Zespół ds Orzekania o Niepełnosprawności). Dodatkowo na terenie całego powiatu funkcjonuje 14 placówek wsparcia dziennego, oraz Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Tczewie (w skład którego wchodzi 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze).

Z posiadanych danych wynika, że w 2022 r. z pomocy finansowej ośrodków pomocy społecznej korzystało 6 435 osób. Wydatkowano łącznie 13 263 378 zł. Wśród beneficjentów ośrodków pomocy 2 459 rodzin było objętych pracą socjalną, a 137 rodzin wsparciem asystenta rodziny. W 2022 r. jedynie na terenie miasta Tczewa funkcjonowały 4 rodziny wspierające.

Zasoby i szanse powiatu sprzyjające wsparciu osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej

- zaplecze w postaci jednostek pomocy społecznej i wsparcia rodziny (ośrodki pomocy społecznej, PCPR, w tym Wydział Interwencji Kryzysowej i Powiatowy Zespół ds Orzekania o Niepełnosprawności, Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, domy pomocy społecznej, gminne Zespoły Interdyscyplinarne),
- wzrastająca świadomość potrzeb społecznych,
- znajomość lokalnych potrzeb w zakresie pomocy społecznej,
- możliwość zlecania organizacjom pozarządowym zadań z zakresu polityki społecznej,
- zwiększająca się akceptacja społeczna w stosunku do osób z niepełnosprawnością,
- wsparcie specjalistyczne dla mieszkańców powiatu,
- duża liczba organizacji pozarządowych,
- realizowanie programów mających na celu wsparcie społeczne,
- właściwa struktura posterunków Policji,
- współpraca służb,
- dobra dostępność do przychodni ogólnych,
- funkcjonowanie szpitala w Tczewie,
- pomoc i profilaktyka uzależnień,
- realizacja programów polityki zdrowotnej,

- dogodne położenie powiatu wzdłuż szlaków komunikacyjnych,
- istnienie węzła komunikacyjnego w Tczewie,
- wzrost świadomości społecznej,
- możliwość pozyskania środków z Funduszy Europejskich i posiadane doświadczenie w tym zakresie,
- strategię ogólnopolskie (programy),
- wymiana doświadczeń z instytucjami z terenu innych państw,
- fundatorzy, sponsorzy, inwestorzy zewnętrzni,
- współpraca z ośrodkami adopcyjnymi,
- edukacja młodzieży,
- rozwój lokalny w zakresie pomocy społecznej,
- identyfikacja władz lokalnych z problemami ludności,
- współpraca z partnerami lokalnymi, regionalnymi i ponadregionalnymi oraz z województwem i sąsiednimi powiatami,
- szybki postęp techniczny i technologiczny jako szansa dla młodych dobrze wykształconych osób,
- wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie profilaktyki i zdrowego stylu życia,
- kampanie społeczne na temat problemów społecznych.

Braki i zagrożenia powiatu utrudniające wsparcie osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej

- niedostateczna dostępność do psychiatrii dziecięcej,
- słabo rozwinięta baza lokalowa i oferta usług społecznych w gminach wiejskich,
- ograniczone oferty kulturalne dla młodzieży,
- niedoskonałość ustawy o pomocy społecznej i ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- słaba aktywność i kondycja finansowa niektórych organizacji pozarządowych,
- występowanie patologii społecznych: alkoholizmu, przestępczości, apatii społecznej, syndromu wyuczonej bezradności i rozkładu życia rodzinnego,
- brak wystarczającej bazy dotyczącej ogrzewalni, noclegowni, schroniska dla bezdomnych i izby wytrzeźwień w powiecie,
- zbyt mała liczba pracowników zatrudnionych w sektorze pomocy społecznej, w tym asystentów rodziny oraz ich niskie uposażenie,
- niewystarczająca pomoc psychologiczna dla dzieci i młodzieży,
- brak placówek resocjalizacyjnych,
- zbyt mała liczba rodzin zastępczych,
- brak mieszkań dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej,
- zbyt mała ilość kandydatów na rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka,
- niewystarczające zaplecze do realizacji projektów na rzecz środowiska (świetlice, kluby itp.),
- brak tymczasowych miejsc noclegowych, dla osób i rodzin potrzebujących tego rodzaju pomocy (noclegownie, hostele),
- niska skuteczność w usamodzielnianiu klientów pomocy społecznej – duża liczba osób korzystających z pomocy długotrwale,
- brak spójnej i skutecznej polityki mieszkaniowej w powiecie (mieszkania wspierane, chronione, dla seniorów, treningowe, przejściowe, tymczasowe, socjalne, komunalne,

- oparte na ekonomii współdzielenia itp.),
- ograniczona oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów,
- brak w powiecie MOS, czy MOW, co ogranicza możliwość niwelowania zaburzeń zachowania wśród uczniów,
- zbyt mała liczba pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznej – długi termin oczekiwania,
- słaby dostęp do wczesnej diagnozy,
- ograniczony dostęp do diagnozy psychologicznej w środowisku, w którym występuje problem,
- niedoinwestowanie służb mundurowych,
- ograniczenia proceduralne,
- mała świadomość i zainteresowanie społeczeństwa programami profilaktycznymi,
- ograniczona dostępność do usług specjalistycznych,
- niewystarczająca pomoc psychologiczna dla uczniów mieszkających poza Tczewem,
- niewystarczająca profilaktyka zmierzająca do zapobiegania chorobom społecznym,
- brak oferty aktywizacji społeczno-zawodowej dla osób dotkniętych chorobami psychicznymi lub/i w kryzysach psychicznych,
- długi czas oczekiwania na realizację wybranych świadczeń zdrowotnych,
- nierówność w dostępie do świadczeń zdrowotnych na terenach wiejskich i miejskich,
- dobrowolne długotrwałe bezrobocie spowodowane systemem socjalnym bądź brakiem mobilności geograficznej i/lub zawodowej,
- rozległość powiatu,
- nierównomierny rozwój gmin powiatu,
- słaba kondycja podmiotów ekonomii społecznej,
- wzrost uzależnienia wśród dzieci i młodzieży,
- niedostosowanie społeczne dzieci i młodzieży,
- wzrost problemów wychowawczych (występowanie patologii zachowań młodzieży i zagrożenia demoralizacją, wzrost liczby dzieci i młodzieży o specjalnych i specjalistycznych potrzebach),
- niewystarczające uregulowania prawne i niezrozumiałe przepisy wykonawcze oraz brak spójności i stabilności ustawowych,
- zanikające więzi międzyludzkie,
- przemoc w programach emitowanych w mediach,
- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny, m.in. uzależnienia, ubóstwo, bezrobocie, choroby,
- biurokracja,
- upadek autorytetów, systemu wartości,
- duża liczba rodzin zagrożona umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej,
- powrót osób opuszczających pieczę zastępczą do patologicznego środowiska rodzinnego, brak odpowiednich wzorców, wsparcia w rodzinie i ze strony środowiska,
- starzenie się społeczeństwa.

4. Diagnoza

Nieźmiernie trudnym do oszacowania jest zakres i ilość osób dotkniętych przemocą domową. Wszelkie prowadzone statystyki nie są w stanie oddać pełnego obrazu tego zjawiska. Wynika to przede wszystkim z faktu, że nadal w wielu środowiskach, to co dzieje się w domu jest

tematem tabu.

Pewien ogląd może dać realizowanie przez jednostki zajmujące się pomocą zarówno osobom doświadczającym przemocy, jak i ją stosującym różnorodnych działań i prowadzenie statystyk.

Poniżej w zestawieniu tabelarycznym przedstawiono dane dotyczące zjawiska przemocy i działań profilaktyczno-wspierających na terenie powiatu tczewskiego w latach 2020 – 2023, uzyskane z takich jednostek jak Komenda Powiatowa Policji w Tczewie, Prokuratura Rejonowa w Tczewie, Sąd Rejonowy w Tczewie, a także Zespoły Interdyscyplinarne działające w poszczególnych gminach powiatu oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie, w tym Wydział Interwencji Kryzysowej.

Tabela nr 1: Dane dotyczące zjawiska przemocy i działań profilaktyczno-edukacyjnych

	2020 r.	2021 r.	2022 r.	
Liczba udzielonych porad osobom doznającym przemocy	674	663	455	
Liczba osób doznających przemocy korzystających z porad i terapii	394	88	157	
Liczba osób stosujących przemoc uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych	20	16	12	
Liczba osób stosujących przemoc korzystających z indywidualnych porad (poza programem)	18	17	18	
Liczba rodzin, w których prowadzona była procedura „Niebieskiej Karty”	300	244	291	
Liczba informacji przekazanych do Policji, prokuratury	101	72	70	
Liczba monitorowanych rodzin	348	271	313	
Liczba nowych w danym roku rodzin objętych pomocą grup roboczych	203	177	233	
Liczba spotkań zespołów interdyscyplinarnych	56	80	33	
Liczba spotkań grup roboczych	1047	852	1022	
Liczba przeprowadzonych szkoleń, spotkań wzmacniających kompetencje zawodowe	5	10	14	
Liczba osób uczestniczących	3	27	59	
Liczba przeprowadzonych szkoleń, warsztatów itp. o charakterze informacyjno-edukacyjnym	2	196	158	
Liczba osób uczestniczących	65	1214	9855	
Liczba akcji, kampanii społecznych	6	4	6	
Liczba interwencji policyjnych związanych z przemocą	450	851	546	
Liczba wszczętych i prowadzonych przez Policję postępowań w związku z przemocą domową	133	107	119	
Liczba spraw skierowanych przez Policję do sądu w związku z przemocą domową	42	11	15	
Liczba umorzonych przez Policję postępowań przygotowawczych na podstawie art. 207 kk	80	78	78	
Liczba zatrzymań w związku z przemocą domową	procesowo	15	18	15
	do wytrzeźwienia	49	31	46
Liczba wydanych przez Policję nakazów opuszczenia lokalu mieszkalnego	1	12	20	
Liczba wydanych przez Policję zakazów zbliżania się do określonych osób	0	0	0	

Liczba wszczętych i prowadzonych przez Prokuraturę postępowań w związku z przemocą domową	203	126	185
Liczba umorzonych przez Prokuraturę postępowań przygotowawczych w związku z przemocą domową	93	93	82
Liczba spraw skierowanych przez Prokuraturę do sądu w związku z przemocą domową	62	40	38
Liczba wydanych przez Prokuraturę nakazów opuszczenia lokalu mieszkalnego	12	6	0
Liczba wydanych przez Prokuraturę zakazów zbliżania się do określonych osób na podstawie art. 207 kk	14	7	6
Liczba zakończonych sporządzeniem aktu oskarżenia postępowań przygotowawczych na podstawie art. 207 kk	50	32	31
Liczba orzeczonych z art. 207 kk kar pozbawienia wolności	27	25	15
Liczba orzeczonych z art. 207 kk warunkowych zawiesznień wykonania kar pozbawienia wolności	19	21	9
Liczba orzeczonych zakazów zbliżania się	32	36	38
Liczba orzeczonych nakazów opuszczenia lokalu	10	5	8
Liczba orzeczeń sądowych z innymi zakresami w związku z przemocą domową	1	1	0
Liczba osób, w stosunku do których orzeczono udział w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc	4	3	2
Liczba orzeczonych zobowiązań do leczenia odwykowego	6	2	4
Liczba nadzorów kuratorskich nad osobami stosującymi przemoc	18	20	9

Źródło: dane pozyskane z jednostek działających w obszarze przemocy (PCPR, Prokuratura, KPP, OPS)

Dodatkowo w celu zobrazowania wiedzy społeczeństwa na temat zjawiska przemocy przeprowadzono wśród mieszkańców powiatu badania oparte na ankiecie.

Skonstruowany do tego celu kwestionariusz ankiety zawierał pytania dotyczące postaw społecznych wobec: metod wychowawczych, stereotypów dotyczących przemocy, znajomości możliwości uzyskania pomocy oraz zapotrzebowania na formy pomocy.

Ankiety rozprowadzono wśród mieszkańców powiatu tczewskiego, w tym klientów PCPR, pracowników jednostek organizacyjnych powiatu. Łącznie wydano 100 ankiet. Powróciły 52 wypełnione ankiety.

Poniżej przedstawiono zestawienie uzyskanych wyników.

Spośród ankietowanych 77% stanowiły kobiety.

Zamieszkanie w mieście zadeklarowało 65% osób, pozostałe 35% zamieszkuje na wsi.

Poziom wykształcenia ankietowanych prezentuje się następująco: wykształcenie podstawowe – 13,5%, gimnazjalne – 2%, zawodowe – 44%, średnie – 13,5%, wyższe – 27%.

Sytuacja zawodowa: stałe zatrudnienie – 44%, praca dorywcza – 6%, osoba niepracująca – 10%, emeryt/rencista – 40%.

100% ankietowanych stwierdziło, że stosowanie kar cielesnych nie jest metodą wychowawczą.

Na pytanie: czy stosowanie kar fizycznych wobec dzieci jest prawnie zakazane w Polsce? 79% ankietowanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej, 21% negatywnej.

Na pytanie: czy istnieją okoliczności, które usprawiedliwiałyby stosowanie kar cielesnych wobec dzieci? 92% odpowiedziało, że nie, a 8%, że tak.

100% ankietowanych uważa, że powinno reagować się w sytuacji, gdy dziecko jest źle

traktowane przez rodziców/opiekunów.

Przemoc w małżeństwie za uzasadnioną uznało 10% ankietowanych.

Na pytanie, czy wydzielanie pieniędzy lub domaganie się przedstawiania paragonów za codzienne zakupy może być zachowaniem przemocowym 60% udzieliło odpowiedzi „tak”, a 40% „nie”.

Zakazywanie lub utrudnianie podjęcia pracy bliskiej osobie jako zachowanie przemocowe postrzega 71% ankietowanych.

94% respondentów jako przemoc traktuje wyśmiewania, krytykowanie, zawstydzanie i poniżanie.

Zbliżona ilość, bo 92% uważa, że każdą przemoc należy zgłaszać odpowiednim instytucjom.

90% badanych za przemoc uważa zdania: „jesteś beznadziejna”, „z niczym sobie nie radzisz”.

79% ankietowanych uważa, że przemoc domowa, to sprawa prywatna.

88% negatywnie ustosunkowała się do stwierdzenia, że osoby stosujące przemoc wywodzą się tylko z rodzin dysfunkcyjnych lub wykluczonych społecznie (ubóstwo, przemoc, choroba alkoholowa).

63% osób zadeklarowało, że na co dzień spotyka się z zachowaniami przemocowymi w przestrzeni publicznej. Najczęściej wskazywaną formą przemocy jest przemoc psychiczna (54%), kolejną przemoc rówieśnicza (40%), następnie zaniedbanie (38%), przemoc fizyczna i cyberprzemoc (po 27%), przemoc ekonomiczna (13%) oraz przemoc seksualna (4%).

94% osób ankietowanych posiada wiedzę, gdzie może się zgłosić w sytuacji wystąpienia zachowań przemocowych.

Na pytanie: jakiego rodzaju wsparcia powinno być więcej na terenie powiatu tczewskiego?

Uzyskano następujące odpowiedzi (przy możliwości wielokrotnego wyboru):

- konsultacje psychologiczne – 65%
- terapie rodzin – 52%
- konsultacje psychiatryczne – 48%
- terapie uzależnień i współuzależnień – 37%
- mediacje – 33 %
- terapie par/małżeństw – 29%
- psychoterapia – 27%.

Z analizy uzyskanych danych wynika, że świadomość mieszkańców powiatu tczewskiego dotycząca zjawiska przemocy jest zróżnicowana, w zależności od zagadnienia. Mieszkańcy w przeważającym stopniu posiadają wiedzę na w/w temat. Odpowiedzi wskazują także, że w większości respondenci nie kierują się stereotypami. Mają świadomości wpływu kar cielesnych na wychowanie dzieci. W przeważającym stopniu potrafią zaobserwować symptomy świadczące o możliwości stosowania przemocy. Jako najczęściej spotykaną formę przemocy wskazują przemoc psychiczną. Posiadają wiedzę na temat miejsc, w których można uzyskać pomoc. Jako rodzaj wsparcia, które powinno dominować na terenie powiatu tczewskiego wskazują konsultacje psychologiczne.

Zebrane dane uwidaczniają potrzebę dalszej edukacji w zakresie przeciwdziałania wszelkim rodzajom przemocy.

5. Zestawienie celów, zadań i działań, wraz ze wskaźnikami oraz realizatorami

Zakłada się, że Powiatowy program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2024-2030 będzie stanowił interdyscyplinarną strategię działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej, realizowaną przez wszystkie jednostki

szczebla powiatowego zobligowane do podejmowania działań w tym zakresie.

Działania skierowane do społeczności, kadry jednostek działających w obszarze przeciwdziałania przemocy, osób doświadczających i sprawców przemocy domowej będą miały charakter:

- profilaktyczno-edukacyjny (promowanie, propagowanie zachowań alternatywnych wobec przemocy, poprzez upowszechnianie wiedzy na temat przemocy i jej negatywnych skutków, kształtowanie właściwych postaw, w tym braku akceptacji dla przemocy i obalanie stereotypów),
- pomocowy (specjalistyczne poradnictwo, działania terapeutyczne, korekcyjno-edukacyjne, informowanie o możliwościach i miejscach uzyskania pomocy),
- wspierający (wsparcie służb pomocowych, wzmacnianie kompetencji, współpraca i wymiana doświadczeń).

Powiatowy Program składa się z szeregu interdyscyplinarnych działań, które są ukierunkowane na realizację poszczególnych celów. Jednocześnie zakłada się, że spójność działań prowadzić będzie do osiągnięcia jak najwyższego poziomu celu głównego.

Celem głównym Programu jest ograniczenie zjawiska i skutków przemocy domowej.

Działania podejmowane w ramach Programu mają przyczynić się do skutecznego reagowania i ograniczania zjawiska przemocy, wytworzenia w społeczności lokalnej poczucia odpowiedzialności za przestrzeganie prawa, zasad i norm społecznych oraz uświadomienia występujących zagrożeń wynikających z przemocy i sposobach przeciwdziałania im, jak również powstrzymać powielanie funkcjonujących stereotypów dotyczących tegoż zjawiska.

CEL GŁÓWNY OGRANICZENIE ZJAWISKA I SKUTKÓW PRZEMOCY DOMOWEJ		
Cel szczegółowy nr 1: ZAPEWNIENIE WSPARCIA OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY DOMOWEJ		
Realizatorzy: PCPR-WIK, Zespoły interdyscyplinarne		
Zadanie	Forma realizacji (działanie)	Wskaźnik monitorujący
ZAPEWNIENIE SPECJALISTYCZNEJ POMOCY OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY DOMOWEJ	Spotkania indywidualne i grupowe dla osób doznających przemocy domowej. Grupy wsparcia	liczba osób doznających przemocy korzystających z porad i terapii liczba udzielonych porad osobom doznającym przemocy
PODEJMOWANIE KROKÓW PRAWNYCH ZWIĄZANYCH ZE ZJAWISKIEM PRZEMOCY	Powiadamianie właściwych służb o podejrzeniu przemocy domowej.	liczba informacji przekazanych do Policji, prokuratury
DZIAŁANIA ZESPOŁÓW INTERDYSCYPLINARNYCH	Wszczynianie i realizacja procedury Niebieskiej Karty Działania grup diagnostyczno-pomocowych.	liczba rodzin, w których realizowana jest procedura Niebieskiej Karty liczba nowych w danym roku rodzin objętych procedurą NK liczba monitorowanych rodzin po zakończeniu realizacji procedury NK liczba spotkań zespołów interdyscyplinarnych

		liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych
Cel szczegółowy nr 2: KORYGOWANIE ZACHOWAŃ NIEPORZĄDANYCH U SPRAWCÓW PRZEMOCY DOMOWEJ		
Realizatorzy: PCPR-WIK, Zespoły interdyscyplinarne, Komenda Powiatowa Policji, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, w tym kuratorzy sądowi		
ZAPEWNIENIE POMOCY OSOBOM STOSUJĄCYM PRZEMOC DOMOWĄ	<p>Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową.</p> <p>Realizacja programu psychologiczno-terapeutycznego</p> <p>Działania kuratorów sądowych</p> <p>Podjęmowanie czynności wynikających z przepisów prawa</p>	<p>liczba osób stosujących przemoc, które zgłosiły się do uczestnictwa w programie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - korekcyjno-edukacyjnym - psychologiczno-terapeutycznym <p>liczba osób stosujących przemoc zakwalifikowanych do udziału w programie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - korekcyjno-edukacyjnym - psychologiczno-terapeutycznym <p>liczba osób stosujących przemoc uczestniczących w programie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - korekcyjno-edukacyjnym - psychologiczno-terapeutycznym <p>liczba osób stosujących przemoc, które ukończyły program:</p> <ul style="list-style-type: none"> - korekcyjno-edukacyjny - psychologiczno-terapeutyczny <p>liczba osób stosujących przemoc korzystających z indywidualnych porad psychologicznych (poza programami)</p> <p>liczba interwencji policyjnych związanych z przemocą domową</p> <p>liczba spraw skierowanych do sądu w związku z przemocą domową</p> <p>liczba nadzorów kuratorskich nad osobami stosującymi przemoc</p> <p>liczba osób skazanych prawomocnym wyrokiem sądowym za stosowanie przemocy</p>

Cel szczegółowy nr 3: PODNOSZENIE JAKOŚCI PRACY SŁUŻB ZAJMUJĄCYCH SIĘ PRZECIWDZIAŁANIEM PRZEMOCY

Realizatorzy: PCPR-WIK, Zespoły interdyscyplinarne, Komenda Powiatowa Policji, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, w tym kuratorzy sądowi

Zadanie	Forma realizacji (działanie)	Wskaźnik monitorujący
WZMACNIANIE KOMPETENCJI ZAWODOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE WYPALENIU ZAWODOWEMU OSÓB REALIZUJĄCYCH ZADANIA Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ	Szkolenia, spotkania. Superwizje Propagowanie materiałów informacyjno-edukacyjnych	liczba przeprowadzonych szkoleń, spotkań liczba osób uczestniczących w szkoleniach, spotkaniach liczba zorganizowanych superwizji liczba osób uczestniczących w superwizjach liczba opracowanych materiałów informacyjno-edukacyjnych

Cel szczegółowy nr 4: DZIAŁANIA INFORMACYJNO- EDUKACYJNE W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY

Realizatorzy: PCPR-WIK, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, szkoły ponadpodstawowe

Zadanie	Forma realizacji (działanie)	Wskaźnik monitorujący
Organizowanie zajęć profilaktycznych w szkołach ponadpodstawowych	Spotkania, warsztaty, pogadanki.	liczba prowadzonych programów profilaktycznych liczba przeprowadzonych spotkań, warsztatów, pogadank liczba osób uczestniczących w spotkaniach, warsztatach, pogadankach
Organizowanie czasu wolnego młodzieży w szkołach ponadpodstawowych	Kółka zainteresowań, wyjazdy integracyjne i inne imprezy.	liczba godzin edukacyjnych w ramach kółek zainteresowań liczb osób uczestniczących w kółkach zainteresowań liczba wyjazdów integracyjnych liczba uczniów uczestniczących w wyjazdach integracyjnych liczba innych imprez propagujących właściwe postawy społeczne

<p>Zwiększenie wiedzy rodziców na temat zjawisk wpływających na wychowanie, w tym na temat przemocy</p>	<p>Kampanie i akcje społeczne.</p> <p>Grupy edukacyjne dla rodziców.</p> <p>Spotkania grupowe z rodzicami.</p> <p>Indywidualne rozmowy z rodzicami</p>	<p>liczba akcji, kampanii społecznych</p> <p>liczba spotkań grupowych z rodzicami</p> <p>liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach grupowych</p> <p>liczba spotkań indywidualnych z rodzicami</p> <p>liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach indywidualnych</p> <p>liczba edycji grup edukacyjnych dla rodziców</p> <p>liczba rodziców uczestniczących w grupach edukacyjnych</p>
--	--	---

6. Adresaci Programu

Odbiorcami Powiatowego Program są w szczególności:

Osoby doznające przemocy domowej

Fakt doświadczania przemocy jest dla osób nią dotkniętych związany z olbrzymim obciążeniem psychicznym. Osoby żyjące w „związkach przemocowych” żyją w ciągłym strachu przed sprawcą. Jest to dla nich sytuacja, z którą niejednokrotnie nie potrafią same sobie poradzić. Długotrwałe trwanie w kryzysie może prowadzić do dezorganizacji życia. Ważne jest **zapewnienie osobom doznającym przemocy specjalistycznej pomocy**, zwłaszcza psychologicznej. W ramach zadań realizowanych na szczeblu powiatowym pomoc taką zapewnia Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie - Wydział Interwencji Kryzysowej.

Osoby stosujące przemoc domową

Kolejnym nie mniej ważnym aspektem jest praca z osobami stosującymi przemoc domową. Bez odpowiednich oddziaływań psycho-edukacyjnych zmiana prezentowanych postaw jest praktycznie niemożliwa. W powiecie tczewskim program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową (wcześniej przemoc w rodzinie) funkcjonuje od 2008 r. Liczba osób uczestniczących w programie zależy od zainteresowania, a także od posiadanych środków finansowych (jest on realizowany w ramach dotacji pozyskiwanych ze środków rządowych). **Rok 2023 r. był pierwszym, w którym nie zorganizowano spotkań w ramach programu. Było to wynikiem braku zgłoszeń osób chętnych do prowadzenia programu.** W poprzednich latach w ramach spotkań odbyły się konsultacje ze sprawcami przemocy oraz ich rodzinami. Prowadzący pełnili także dyżury telefoniczne. Celem spotkań było zapoznanie uczestników z definicją przemocy, jej rodzajami i formami, zaprezentowanie zachowań, które zaliczane są do przemocowych oraz cyklu przemocy. Przedstawiane były sposoby błędnego przekształcania informacji oraz fałszywego interpretowania rzeczywistości, a także stwarzane listy alternatyw, służące zapobieganiu zachowaniom niepożądanym. Osoby zgłaszające się z problemem nie radzenia sobie z agresją wobec najbliższych, które nie zakwalifikowały się do

udziału w spotkaniach grupowych, nie były pozostawiane bez wsparcia. Mogły one skorzystać z pomocy psychologicznej Wydziału Interwencji Kryzysowej w formie spotkań indywidualnych.

Do tej pory na terenie powiatu tczewskiego nie był realizowany program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową. Podobnie jak program korekcyjno-edukacyjny ma on na celu powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową od zachowań przemocowych.

Mieszkańcy powiatu tczewskiego

Na podstawie wcześniej przytoczonych danych można wysnuć wniosek, że każdy człowiek może być osobą uwikłaną w zjawisko przemocy, czy to przez jej doświadczenie, stosowanie, czy też poprzez bycie jej świadkiem. Dlatego też niezmiernie ważnym jest budowanie świadomości społecznej w tym zakresie. Służyć temu mogą wszelkie działania mające charakter profilaktyczny, w tym skierowane do dzieci i młodzieży na terenie szkół.

Pracownicy instytucji szczebla powiatowego pracujący w obszarze przeciwdziałania przemocy

Dla skutecznej pracy koniecznym jest zapewnienie wsparcia i działań edukacyjnych osobom pracującym w obszarze przeciwdziałania przemocy. Ich profesjonalizm i dobra kondycja psychiczna są niezmiernie ważne, aby praca przynosiła oczekiwane efekty. W celu uzyskania wymiernych efektów konieczna jest współpraca międzysektorowa, w tym z działającymi na poziomie gmin Zespołami interdyscyplinarnymi.

7. Zakładane rezultaty

Zakłada się, że realizacja Programu na terenie powiatu tczewskiego pozwoli na osiągnięcie następujących rezultatów:

1. zmianę postaw społeczeństwa wobec przemocy domowej,
2. odpowiednie przygotowanie osób pomagających osobom doświadczającym i sprawcom przemocy domowej,
3. spadek liczby przypadków przemocy domowej,
4. usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą,
5. niwelowanie skutków przemocy domowej,
6. podniesienie poziomu wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej i rówieśniczej

8. Miejsce i czas realizacji Programu

Ze względu na interdyscyplinarny charakter oraz szerokie spektrum celów i zadań zaplanowanych na poziomie ogólnym, Program będzie realizowany na obszarze całego powiatu tczewskiego w formie pracy ciągłej przez cały okres programowania.

9. Źródła finansowania

Zadania zawarte w Programie realizowane będą w szczególności z:

- budżetu powiatu, w tym realizujących go jednostek,
- budżetu Państwa,
- środków EFS.

10. Sprawozdawczość i monitoring

Program będzie monitorowany poprzez składanie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie raportu z realizowanych działań. Zostanie on przedstawiony wraz ze sprawozdaniem z działalności PCPR przedkładanym Radzie Powiatu Tczewskiego po zakończeniu roku budżetowego.

Zakończenie

Przemoc domowa jest przestępstwem. Każdy, kto wie lub jest świadkiem tego zjawiska powinien poinformować o tym odpowiednie służby, które są zobowiązane do ochrony ofiar i udzielenia wszechstronnej pomocy. Niezbędnym jest realizowanie wszelkich inicjatyw mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej. Wielopoziomowe działania podejmowane przez zaangażowane podmioty powinny wpłynąć na usprawnienie systemu pomocy, ograniczenie tego zjawiska i towarzyszących mu innych zachowań patologicznych.

Powiatowy Program działań profilaktycznych mających na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową

Wstęp

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja programów służących działaniom służącym działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową. Niniejszy Powiatowy Program działań profilaktycznych mających na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową jest zgodny z założeniami celu szczegółowego nr 4 Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w powiecie tczewskim na lata 2024 – 2030, dotyczącym działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy.

1. Cel programu

Celem Programu jest **podejmowanie działań służących zwiększeniu wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej oraz promowanie zachowań alternatywnych wobec przemocy** poprzez inicjatywy skierowane do młodzieży oraz rodzin z terenu powiatu tczewskiego. Istotnym jest wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową, a także uświadamianie młodzieży zagrożeń wynikających ze zjawiska przemocy.

2. Planowane działania

Zakłada się, iż cel Programu będzie realizowany poprzez następujące zadania i działania:

- 1) organizację zajęć profilaktycznych dla młodzieży w szkołach ponadpodstawowych w formie realizacji programów profilaktycznych pogadank, prelekcji, warsztatów,;
- 2) organizację czasu wolnego młodzieży w formie kółek zainteresowań, wyjazdów integracyjnych i innych imprez propagujących zachowania alternatywne wobec przemocy;
- 3) zwiększenie wiedzy rodziców na temat zjawisk wpływających na wychowanie, w tym na temat przemocy w formie organizacji kampanii i akcji społecznych, grup edukacyjnych dla rodziców oraz spotkań grupowych i rozmów indywidualnych z rodzicami.

3. Zakładane efekty

Realizacja założeń programu pozwoli na:

1. zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy domowej,
2. pomoc rodzinom dysfunkcyjnym, z problemami opiekuńczo-wychowawczymi

- i zagrożonych przemocą,
3. zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych,
 4. niwelowanie funkcjonujących stereotypów dotyczących przemocy,
 5. propagowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich,
 6. zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy,
 7. nabycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy,
 8. rozpoznanie sygnałów zapowiadających zachowania przemocowe,
 9. promowanie pozytywnych postaw oraz zachowań alternatywnych wobec przemocy.

4. Wskaźniki

Ocena działań będzie odbywała się poprzez sprawozdanie z realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Powiecie Tczewskim na lata 2024 – 2030.

5. Adresaci projektu

Adresatami programu są osoby dorosłe, zwłaszcza rodzice z rodzin zagrożonych przemocą i młodzież szkół ponadpodstawowych na terenie powiatu tczewskiego.

6. Realizatorzy Programu:

Realizatorami Programu są jednostki wskazane w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Powiecie Tczewskim na lata 2024 – 2030.

7. Miejsce i czas realizacji Programu

Działaniami zakładanymi w Programie zostanie objęty cały teren powiatu tczewskiego, a wszystkie działania będą miały charakter długofalowy i będą realizowane w latach 2024-2030.

8. Źródła finansowania

Źródła finansowania wynikają z założeń Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Powiecie Tczewskim na lata 2024-2030, którego Program jest integralną częścią.

9. Monitoring

Zasady monitorowania zostały określone w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Powiecie Tczewskim na lata 2024-2030.

Zakończenie

Działania mające na celu edukację społeczeństwa w zakresie zjawiska przemocy, w tym przemocy domowej są niezbędne, by zminimalizować skalę tego zjawiska. Jest to możliwe między innymi dzięki inicjatywom profilaktycznym, zarówno wśród osób dorosłych, jak i młodzieży. Ważnym jest promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci oraz prezentowanie zachowań alternatywnych wobec przemocy.

W związku z powyższym realizacja Programu zakłada udział różnych pomiotów szczebla powiatowego, które swoimi działaniami obejmują pomoc oraz ochronę dziecka i rodziny.

Powiatowy Program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową

1. Wprowadzenie

Przeciwdziałanie przemocy domowej, by było skuteczne, wymaga oddziaływań systemowych, zarówno w obszarze profilaktyki, wspierania i ochrony osób doznających przemocy, jak i oddziaływań skierowanych do osób stosujących przemoc.

Głównym celem oddziaływań wobec osób dopuszczających się przemocy wobec najbliższych jest powstrzymanie ich od stosowania niedopuszczalnych zachowań i zakończenie cyklu przemocy.

Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych (PKE) dla osób stosujących przemoc domową, zgodnie z art. 6 ust 4 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat. Powinny one być ukierunkowane na zmianę zachowań i postaw, a w związku z tym zmniejszenie ryzyka dalszego stosowania przemocy oraz naukę rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez użycia agresji. W trakcie programu osoba stosująca przemoc ma możliwość zmierzenia się ze swoim problemem, przepracowania go i zrozumienia, że relacje w rodzinie mogą być oparte na szacunku do osoby bliskiej.

2. Podstawy prawne

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz.U. z 2023 r. poz.1163),
- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024- 2030
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Tczewskim
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie tczewskim na lata 2018 – 2025.

3. Cele programu

Celem głównym programu jest redukcja zachowań agresywnych wobec najbliższych.

Cele szczegółowe to:

- zmiana przekonań odbiorców programów korekcyjno-edukacyjnych dotyczących stosowania przemocy domowej;
- powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy;
- rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia, w tym bardziej efektywne radzenie sobie z emocjami, w tym złością lub poczuciem krzywdy w sytuacjach trudnych;
- zmniejszenie przez uczestników programu skali zachowań opartych na sile i przemocy;
- wzrost świadomości na temat zjawiska przemocy domowej i konsekwencji jej

- stosowania;
- poszerzenie katalogu zachowań osób stosujących przemoc domową o zachowania alternatywne do krzywdzących w celu budowania relacji interpersonalnych opartych na poszanowaniu domowników i postawie partnerskiej;
- kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez użycia przemocy domowej;
- uznanie przez osobę stosującą przemoc domową swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy;
- uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

4. Założenia programowe i istota programu

Prowadzący oddziaływania winni spełniać wymogi określone w Rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 21 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

Założenia programowe są oparte na aktualnym stanie wiedzy na temat zjawiska przemocy, z którego wynika między innymi, iż przemoc wobec najbliższych:

- ma uwarunkowania kulturowe, jest zakorzeniona we wzorach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie;
- jest szkodliwym i raniącym nadużyciem siły i władzy i dąży do kontrolowania i zniewolenia osoby zależnej;
- jest wyborem, za który osoba ją stosująca ponosi odpowiedzialność moralną i prawną.

Ważnym jest także, aby pamiętać, że można przestać stosować przemoc poprzez nauczenie się zachowań bezpiecznych dla innych i społecznie akceptowanych.

W związku z powyższym, realizacja programu ma przyczynić się do:

- niwelowania zachowań agresywnych u osób stosujących przemoc domową poprzez działania korekcyjno-edukacyjne mające na celu uświadomienie im czym jest przemoc,
- opracowania planu, zapobiegającego użyciu siły i przemocy pozwalającego na rozwiązywanie konfliktów domowych bez użycia agresji,
- nabycia umiejętności zastępowania przemocy pożądanymi zachowaniami alternatywnymi,
- konstruktywnego wyrażania uczuć i uczenia się korzystania z pomocy innych.

Praca na gruncie terapii poznawczo-behawioralnej ma wpłynąć nie tylko na korektę zachowań, ale także na sposób myślenia osób stosujących przemoc.

Realizacja programu odbywa się w kilku etapach:

Etap pierwszy: rozmowy diagnostyczne z uczestnikami.

Na tym etapie **dokonywana jest diagnoza wstępna**, oparta na rozmowie z uczestnikiem. Ma ona na celu określenie zarówno świadomości zainteresowanego, jak i jego motywacji do zmiany. Diagnoza powinna zawierać:

1. okoliczności skierowania, czy też zgłoszenia się do programu,
2. określenie, czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc,
3. najgroźniejsze oraz typowe formy i okoliczności przemocowych zachowań,
4. aktualną sytuację rodzinną i zawodową,
5. cechy osobiste istotne dla pracy korekcyjnej.

Rozmowa diagnostyczna przeprowadzana jest przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie – Wydziału Interwencji Kryzysowej.

Na jej podstawie podejmowana jest decyzja o zakwalifikowaniu lub niezakwalifikowaniu osoby do programu korekcyjno-edukacyjnego.

Po zakwalifikowaniu osoby do uczestnictwa w programie, należy dołożyć starań, by nawiązać osobisty kontakt z krzywdzonym krewnym tej osoby, wyjaśnić czym jest program korekcyjno-edukacyjny, urealnić oczekiwania, co do skuteczności programu, zebrać informacje o dotychczasowej sytuacji w związku z przemocą domową, poinformować o miejscach udzielających wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej oraz formach tego wsparcia. Pożądane jest, by zostawić numer telefonu do kontaktu z realizatorami programu korekcyjno-edukacyjnego, w celu usprawnienia wzajemnego kontaktu i efektywniejszej pracy. W przypadku przerwania uczestnictwa w programie, każdorazowo należy poinformować osobę krzywdzoną przez uczestnika, jeżeli uczestnik programu mieszka/ma kontakt z osobą, którą krzywdził. **Zadanie to należy do pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie – Wydziału Interwencji Kryzysowej.**

Etap drugi: edukacyjne spotkania tematyczne i spotkania warsztatowe mające na celu zmianę postaw i zachowań uczestników.

Treści edukacyjne powinny uwzględniać cele programu oraz specyfikę uczestników. W trakcie spotkań poruszone zostaną kwestie dotyczące między innymi:

1. mitów stereotypów przemocy domowej,
2. definicji przemocy, jej rodzajów, form i dynamiki,
3. relacji międzyludzkich komunikacji interpersonalnej,
4. samokontroli,
5. promowania pozytywnych standardów i wartości,
6. zaburzeń życia rodzinnego,
7. wpływu zachowań przemocowych na rozwój dziecka.

Zakłada się, że program będzie realizowany przede wszystkim w formie zajęć grupowych, w małych grupach (od 8 do maksymalnie 15 osób) oraz dodatkowo w formie zajęć indywidualnych. Zajęcia grupowe powinny jednak przeważać. Łączny czas trwania programu obejmuje **od 60 do maksymalnie 120 godzin**, z zachowaniem cykliczności co najmniej jednego spotkania w tygodniu. W wyjątkowych sytuacjach, w tym w przypadku niemożności skompletowania grupy, program korekcyjno-edukacyjny może być realizowany w formie spotkań indywidualnych. Wybór takiej formy pracy z osobą stosującą przemoc domową zostaje odnotowany w dokumentach.

W przypadku braku kandydatów do udziału w programie z terenu powiatu tczewskiego, dopuszcza się zakwalifikowanie osób spoza powiatu.

W trakcie indywidualnych spotkań z uczestnikami w trakcie trwania programu możliwe jest **dokonanie pogłębionej diagnozy**, w formie pisemnych wniosków sporządzanych przez prowadzących na podstawie:

- wywiadu pogłębionego (kwestionariusz własny) w oparciu o rozmowę z klientem,
- analizy psychologicznej z wykorzystaniem posiadanych narzędzi,
- analizy dokumentacji zastanej (dokumenty sądowe, kuratorskie, prokuratorskie),
- rozmowy z rodziną.

Uczestnicy poprzez udział we warsztatach mają możliwość przećwiczenia, a także wzmocnienia pożądaných zachowań.

Etap trzeci: podsumowanie realizacji programu.

Wspólne omówienie przebiegu spotkań i uzyskanych rezultatów.

Etap czwarty: monitoring i ewaluacja.

Poprzez kontakt ze służbą kuratorską, sądem, a także rodziną uczestników programu możliwe

jest monitorowanie uzyskiwanych efektów i w razie konieczności dokonanie niezbędnej ewaluacji. **Zadanie to należy do pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie – Wydziału Interwencji Kryzysowej.**

5. Adresaci, nabór

Adresatami programu są osoby stosujące przemoc domową, także w formie zaniedbania i niewłaściwego wypełniania funkcji rodzicielskich. Osoby zainteresowane mogą zgłaszać się osobiście lub telefonicznie do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie - Wydziału Interwencji Kryzysowej.

Uczestnikami programu mogą być:

- osoby zgłaszające się samodzielnie,
- osoby zobowiązane przez inne instytucje (sądy, zespoły interdyscyplinarne, policję),
- osoby uzależnione od alkoholu i środków psychoaktywnych, które odbyły terapię lub w trakcie terapii,
- osoby karane z art. 207 kk,
- rodzice, którzy mają ograniczoną władzę rodzicielską lub są jej pozbawieni w wyniku zaniedbań i niewypełniania funkcji rodzicielskich, a ich dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Programu nie mogą realizować:

- osoby chore psychicznie, upośledzone i z poważnymi zaburzeniami osobowości,
- nałogowi hazardziści,
- osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków, które nie przeszły podstawowego cyklu terapii,
- osoby, które nie są sprawcami przemocy domowej.

W przypadku skierowania do udziału w programie przez Zespół Interdyscyplinarny osoba zainteresowana otrzyma zaświadczenie o zgłoszeniu się do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową, a po jego zakończeniu zaświadczenie to potwierdzające – oba zgodne ze wzorem określonym Rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach.

6. Reguły uczestnictwa w programie, w tym sankcje za naruszenie warunków kontraktu

Reguły uczestnictwa

Przed przystąpieniem do programu **uczestnicy podpisują kontrakt** określający zasady uczestnictwa w programie, w tym:

- wymogi dotyczące systematycznej obecności na spotkaniach,
- obowiązek zachowania bezpiecznego i zgodnego z normami współżycia społecznego w trakcie zajęć,
- zobowiązanie do powstrzymania się od przemocowych zachowań i postaw,
- wymóg uznania osobistej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- zgodę uczestnika na udzielanie informacji innym instytucjom o postępach wynikających z udziału w programie, przerwaniu programu lub kontynuowaniu przemocy,
- zgodę uczestnika na monitorowanie jego zachowań w trakcie i po zakończeniu programu

poprzez kontaktowanie się realizatorów z instytucjami posiadającymi, z racji pełnionych funkcji, wiedzę na temat funkcjonowania uczestnika w środowisku,

- sankcje za naruszenie warunków kontraktu.

Rezygnacja z realizacji programu może nastąpić w trakcie spotkań diagnostycznych.

Warunkiem uznania, iż osoba ukończyła program jest jej uczestnictwo w co najmniej 75 % spotkań.

Sankcje

Naruszenie zapisów kontraktu może skutkować:

1. ostrzeżeniem ustnym (naganą),
2. dodatkową pracą mającą na celu wzmocnienie oraz uświadomienie zachowań,
3. zawiadomieniem instytucji kierującej do programu.

Swoje uczestnictwo w spotkaniu uczestnik potwierdza podpisem na liście obecności. **Dwie nieusprawiedliwione nieobecności skutkują wykluczeniem z programu.**

Dopuszcza się nadrobienie zaległości powstałych na skutek nieobecności usprawiedliwionych w formie dodatkowych konsultacji indywidualnych.

7. Zagrożenia realizacji programu

- Negatywne wzorce zachowań społecznych.
- Alkoholizm.
- Brak wiary w skuteczność nowych rozwiązań.
- Brak środków na realizację programu.
- Niechęć osób stosujących przemoc do regularnego uczestniczenia w zajęciach oraz do podejmowania działań na rzecz zmiany.

8. Realizator Programu

Realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą być prowadzone przez pracowników, w ramach dodatku do wynagrodzenia lub osoby zatrudnione na podstawie umowy zlecenia, wyłonione w drodze zapytania ofertowego, spełniające wymogi formalne określone w w/w przepisach prawnych.

9. Źródła finansowania

Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat. W związku z powyższym realizacja programu uzależniona jest od wysokości środków przekazanych na ten cel samorządowi powiatowemu z budżetu państwa.

10. Sprawozdawczość

Sprawozdania z realizacji Programu składane będą do Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku w oparciu o wyznaczone terminy oraz określony przez Urząd wzór.

Kierunki działań	Wskaźniki
Zapewnianie specjalistycznej pomocy osobom stosującym przemoc domową poza programem korekcyjno-edukacyjnym	liczba osób liczba udzielonych porad
Realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	liczba osób, które zgłosiły się do udziału w programie liczba osób zakwalifikowanych do programu

	liczba osób uczestniczących w programie liczba osób, które ukończyły program liczba godzin spotkań indywidualnych liczba godzin spotkań grupowych liczba osób objętych monitoringiem, które zaprzestały/ograniczyły stosowanie przemocy
--	--

Powiatowy Program oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową

1. Wprowadzenie

Skuteczność oddziaływań systemowych mających na celu zniwelowanie zjawiska przemocy domowej uzależniona jest między innymi od dostosowania metod pracy do poziomu świadomości ich odbiorcy. Przepisy prawa zakładają, że poza programami korekcyjno-edukacyjnymi formą oddziaływań na osoby stosujące przemoc domową są programy psychologiczno-terapeutyczne.

Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych (PPT) dla osób stosujących przemoc domową, zgodnie z art. 6 ust 4 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat.

Program jest rozszerzeniem oferty oddziaływań skierowanych do osób stosujących przemoc domową w trakcie programu korekcyjno-edukacyjnego. W czasie realizacji programu osoby te utrwalają umiejętności komunikowania się, konstruktywnego wyrażania uczuć i rozwiązywania konfliktów bez stosowania przemocy.

2. Podstawy prawne

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz.U. z 2023 r. poz.1166),
- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024- 2030
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Tczewskim

3. Cele programu

Celem głównym programu jest **utrzymanie redukcji zachowań agresywnych wobec najbliższych.**

Cele szczegółowe to:

- wzbudzanie motywacji wewnętrznej do zmiany zachowania przez analizę przyczyn postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań,
- poszerzenie wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych,
- wzmocnienie lub poszerzenie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów bez użycia przemocy,
- kształtowanie umiejętności prospołecznych, w tym: asertywności, empatii, rozpoznawania, nazywania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych, w tym radzenia sobie ze stresem, lękiem i złością,
- poszerzanie samoświadomości, zwłaszcza w kontekście własnych zasobów oraz

- ograniczeń i negatywnych stereotypów funkcjonowania w relacjach rodzinnych,
- doskonalenie umiejętności wychowawczych i rodzinnych opartych na wychowaniu bez przemocy,
- rozwój umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych i partnerskich,
- pogłębianie wiedzy na temat wpływu przemocy na relacje społeczne i sposobów jej przeciwdziałania,
- diagnozowanie potrzeb i nabywanie umiejętności dobierania prawidłowych strategii w ich zaspokajaniu,
- wzmacnianie postawy odpowiedzialności wobec siebie i innych.

4. Założenia programowe i istota programu

Prowadzący oddziaływania winni spełniać wymogi określone w Rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy.

Zakłada się, że w programie psychologiczno-terapeutycznym mogą uczestniczyć osoby, który w ciągu ostatnich 2 lat ukończyły program korekcyjno-edukacyjny. Założenia programowe dotyczą wzmocnienia wiedzy i umiejętności osób stosujących przemoc domową w celu niwelowania zachowań agresywnych u osób stosujących przemoc domową i zastępowania jej pożądanymi zachowaniami alternatywnymi.

Realizacja programu odbywa się w kilku etapach:

Etap pierwszy: rozmowy diagnostyczne z uczestnikami.

Na tym etapie **dokonywana jest diagnoza wstępna**, oparta na rozmowie z uczestnikiem. Ma ona na celu określenie świadomości zainteresowanego oraz jego motywacji do dalszej pracy. Diagnoza powinna zawierać:

- okoliczności skierowania, czy też zgłoszenia się do programu,
- ustalenie daty, kiedy osoba ukończyła program korekcyjno-edukacyjny,
- określenie, czy osoba aktualnie stosuje przemoc,
- najgroźniejsze oraz typowe formy i okoliczności przemocowych zachowań,
- aktualną sytuację rodzinną i zawodową,
- cechy osobiste istotne dla pracy.

Rozmowa diagnostyczna przeprowadzana jest przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie – Wydziału Interwencji Kryzysowej. Na jej podstawie podejmowana jest decyzja o zakwalifikowaniu lub niezakwalifikowaniu osoby do programu psychologiczno-terapeutycznego.

Po zakwalifikowaniu osoby do uczestnictwa w programie, należy dołożyć starań, by nawiązać osobisty kontakt z krzywdzonym krewnym tej osoby, aby zebrać informacje o obecnej sytuacji w związku z przemocą domową, a w razie konieczności poinformować o miejscach udzielających wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej oraz formach tego wsparcia. Pożądane jest, by zostawić numer telefonu do kontaktu z realizatorami programu psychologiczno-terapeutycznego, w celu usprawnienia wzajemnego kontaktu i efektywniejszej pracy.

Etap drugi: psychologiczno-terapeutyczne spotkania tematyczne indywidualne lub grupowe mające na celu wzmocnienia wiedzy i umiejętności osób stosujących przemoc domową w celu niwelowania zachowań agresywnych u osób stosujących przemoc domową i zastępowania jej pożądanymi zachowaniami alternatywnymi.

Treści edukacyjne powinny uwzględniać cele programu oraz specyfikę uczestników. W trakcie

spotkań poruszone zostaną kwestie dotyczące między innymi:

1. mitów stereotypów przemocy domowej,
2. definicji przemocy, jej rodzajów, form i dynamiki,
3. relacji międzyludzkich komunikacji interpersonalnej,
4. samokontroli,
5. promowania pozytywnych standardów i wartości,
6. zaburzeń życia rodzinnego,
7. wpływu zachowań przemocowych na rozwój dziecka.

Zakłada się, że program będzie realizowany przede wszystkim w formie zajęć indywidualnych, a w przypadku zebrania grupy o zbliżonym poziomie świadomości, dopuszcza się możliwość spotkań grupowych, w małych grupach (od 8 do maksymalnie 15 osób). Łączny czas trwania programu obejmuje **od 10 do maksymalnie 30 godzin**, z zachowaniem cykliczności co najmniej jednego spotkania w tygodniu. Wybór formy pracy z osobą stosującą przemoc domową zostaje odnotowany w dokumentach.

W przypadku braku kandydatów do udziału w programie z terenu powiatu tczewskiego, dopuszcza się zakwalifikowanie osób spoza powiatu.

W trakcie spotkań z uczestnikami w trakcie trwania programu możliwe jest **dokonanie pogłębionej diagnozy**, w formie pisemnych wniosków sporządzanych przez prowadzących na podstawie:

- wywiadu pogłębionego (kwestionariusz własny) w oparciu o rozmowę z klientem,
- analizy psychologicznej z wykorzystaniem posiadanych narzędzi,
- analizy dokumentacji zastanej (dokumenty sądowe, kuratorskie, prokuratorskie),
- rozmowy z rodziną.

Etap trzeci: podsumowanie realizacji programu.

Omówienie z uczestnikiem przebiegu spotkań i uzyskanych rezultatów.

Etap czwarty: monitoring i ewaluacja.

Poprzez kontakt ze służbą kuratorską, sądem, a także rodziną uczestników programu możliwe jest monitorowanie uzyskiwanych efektów i w razie konieczności dokonanie niezbędnej ewaluacji. **Monitoring przeprowadzany jest przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie – Wydziału Interwencji Kryzysowej.**

5. Adresaci, nabór

Adresatami programu są osoby stosujące przemoc domową, także w formie zaniedbania i niewłaściwego wypełniania funkcji rodzicielskich, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny i deklarują chęć dalszej pracy nad sobą. Osoby zainteresowane mogą zgłaszać się osobiście lub telefonicznie do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie - Wydziału Interwencji Kryzysowej.

W przypadku skierowania do udziału w programie przez Zespół Interdyscyplinarny osoba zainteresowana otrzyma zaświadczenie o zgłoszeniu się do udziału w programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową, a po jego zakończeniu zaświadczenie to potwierdzające – oba zgodne ze wzorem określonym Rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku

z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach.

6. Reguły uczestnictwa w programie, w tym sankcje za naruszenie warunków kontraktu

Reguły uczestnictwa

Przed przystąpieniem do programu **uczestnicy podpisują kontrakt** określający zasady uczestnictwa w programie, w tym:

- wymogi dotyczące systematycznej obecności na spotkaniach,
- obowiązek zachowania bezpiecznego i zgodnego z normami współżycia społecznego w trakcie zajęć,
- zobowiązanie do powstrzymania się od przemocowych zachowań i postaw,
- wymóg uznania osobistej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- zgodę uczestnika na udzielanie informacji innym instytucjom o postępach wynikających z udziału w programie, przerwaniu programu lub kontynuowaniu przemocy,
- zgodę uczestnika na monitorowanie jego zachowań w trakcie i po zakończeniu programu poprzez kontaktowanie się realizatorów z osobami najbliższymi oraz instytucjami posiadającymi, z racji pełnionych funkcji, wiedzę na temat funkcjonowania uczestnika w środowisku,
- sankcje za naruszenie warunków kontraktu.

Rezygnacja z realizacji programu może nastąpić w trakcie spotkań diagnostycznych.

Warunkiem uznania, iż osoba ukończyła program jest jej uczestnictwo w co najmniej 75 % spotkań.

Sankcje

Naruszenie zapisów kontraktu może skutkować:

1. ostrzeżeniem ustnym (naganą),
2. dodatkową pracą mającą na celu wzmocnienie oraz uświadomienie zachowań,
3. zawiadomieniem instytucji kierującej do programu.

Swoje uczestnictwo w spotkaniu uczestnik potwierdza podpisem na liście obecności. **Dwie nieusprawiedliwione nieobecności skutkują wykluczeniem z programu.**

7. Zagrożenia realizacji programu

- Negatywne wzorce zachowań społecznych.
- Alkoholizm.
- Brak wiary w skuteczność nowych rozwiązań.
- Brak środków na realizację programu.
- Niechęć osób stosujących przemoc do regularnego uczestniczenia w zajęciach oraz do podejmowania działań na rzecz zmiany.

8. Realizator Programu

Realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie. Oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne mogą być prowadzone przez pracowników, w ramach dodatku do wynagrodzenia lub osoby zatrudnione na podstawie umowy zlecenia, spełniające wymogi formalne określone w w/w przepisach prawnych, wyłonione w drodze zapytania ofertowego.

9. Źródła finansowania

Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat. W związku

z powyższym realizacja programu uzależniona jest od wysokości środków przekazanych na ten cel samorządowi powiatowemu z budżetu państwa.

10. Sprawozdawczość

Sprawozdania z realizacji Programu składane będą do Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku w oparciu o wyznaczone terminy oraz określony przez Urząd wzór.

Kierunki działań	Wskaźniki
Zapewnianie specjalistycznej pomocy osobom stosującym przemoc domową poza programem psychologiczno-terapeutycznym	liczba osób liczba udzielonych porad
Realizacja programu oddziaływań psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową	liczba osób, które zgłosiły się do udziału w programie liczba osób zakwalifikowanych do programu liczba osób uczestniczących w programie liczba osób, które ukończyły program liczba godzin spotkań indywidualnych liczba godzin spotkań grupowych liczba osób objętych monitoringiem, które zaprzestały/ograniczyły stosowanie przemocy